

HEDMARK OG OPPLAND STATSADVOKATEMBETER

Innlandet politidistrikt
v/politimesteren

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/743 - 1 / JPB006

13.04.2022

Begrenset inspeksjon av restanser – voldtekt

1. Innledende bemerkninger

Det følger av vår fagledelsesplan for inneværende år at vi skal foreta en begrenset inspeksjon av ikke påtaleavgjorte saker innenfor kategorien voldtekt. Inspeksjonen er en oppfølging av funnene fra den tilsvarende inspeksjon i 2021.¹

Saker vedrørende voldtekt er omfattet av riksadvokatens sentrale prioriteringer for iverksettelse og gjennomføring av etterforskning.² Med hensyn til fremdrift har prioriteringen for det første den konsekvens at *det skal tilstrebtes kort saksbehandlingstid*.³ For det annet innebærer den at *unødvendig liggetid og avbrudd i saksbehandlingen skal unngås*.⁴ Fra 2016 til 2021 gjaldt det en sentralt fastsatt saksbehandlingsfrist på 130 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet.⁵ Forventningene til behandlingen av voldtektssaker for inneværende år har riksadvokaten angitt på følgende måte:⁶

«Fristene i voldtektssaker og voldssaker videreføres ikke i 2022. Dette innebærer ingen nedprioritering av disse sakstypene. Saksbehandlingstiden fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet for slike saker skal gjennomgående reduseres. Statsadvokatene forventes å følge utviklingen i saksbehandlingstiden på disse saksfeltene nøye. En tidlig og formålsstyrt avgrensning av etterforskningen, herunder ved bruk av etterforskningsplaner, kan bidra til redusert tidsbruk.»
(Fotnoter utelatt)

¹ Jfr. brev herfra av 6. april 2021.

² Jfr. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2022 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022* pkt. V nr. 1.

³ Jfr. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2022 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022* pkt. IV nr. 2.

⁴ Jfr. riksadvokatens brev av 8. november 2013 *Politiets og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker – oppfølging av regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2012–2014 – direktiver og anbefalinger* pkt. 2.

⁵ Jfr. bl.a. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2016 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2016 – politiet og statsadvokatene* pkt. IV nr. 3.

⁶ Jfr. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2022 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022* pkt. IV nr. 2.

Riksadvokaten har gitt pålegg om at det skal utarbeides – og ikke minst aktivt benyttes – *etterforskningsplan* i alle voldtektssaker, med mindre dette fremstår som åpenbart unødvendig.⁷ Nærmere retningslinjer for hvordan riksadvokatens pålegg skal operasjonaliseres er gitt av Politidirektoratet.⁸ Av disse fremgår enkelte minimumskrav til etterforskningsplaner:⁹

«Riksadvokaten har bevisst ikke detaljregulert kravene til form og innhold i etterforskningsplanene idet disse må tilpasses den enkelte sak, men som et minimum skal etterforskningsplanen inneholde følgende:

- 1) Ut i fra tilgjengelig informasjon skal det utarbeides hypoteser/alternative forklaringer som kan være aktuelle å undersøke i en bred etterforskning.
- 2) Aktuelle straffebud skal identifiseres opp imot hypotesene.
- 3) Påtalejuristen utarbeider sentrale bevisstema opp mot aktuelle straffebud, dvs. hva man må etterforske med tanke på de ulike vilkårene i de straffebudene man mener er aktuelle slik at subjektive og objektive vilkår dekkes.
- 4) Deretter lages en oversikt over aktuelle etterforskingsskritt ut i fra bevisstema, og disse prioriteres ut i fra det taktiske elementet i etterforskningen.
- 5) Det skal føres oversikt over hvem som skal gjøre hva og når, samt frist for når den enkelte oppgave skal være ferdigstilt. Om fristen ikke blir overholdt skal det være notoritet over grunnen til fristbruddet, og konsekvensene dette evt. vil få for saken.
- 6) Behov for ekstern dokumentasjon (analyserapporter, sakkyndighetsvurderinger, journaler mv.) må tas inn i etterforskningsplanen og følges opp.
- 7) Det skal settes en frist for når man forventer å være ferdig med saken, og det skal lages en oversikt over hvem som skal slutføre de avsluttende gjøremålene.
- 8) Det skal også fremgå av planen hvem som overtar ansvaret for den løpende saken dersom påtaleansvarlig, politifaglig etterforskningsleder eller hovedetterforsker får et lengre fravær.»

Unntaket fra pålegget om bruk av etterforskningsplan er meget snevert og forutsetter at saken er så oversiktlig at slik plan fremstår som åpenbart unødvendig, hvilket sjelden er tilfellet i voldtektssaker.¹⁰ Det følger av Politidirektoratets retningslinjer at det må være notoritet om hvem som eventuelt har besluttet at etterforskningsplan ikke skal utferdiges og på hvilket tidspunkt avgjørelsen er blitt truffet.¹¹

En person som er siktet for voldtekt vil regelmessig har *krav på offentlig oppnevnt forsvarer* i politiavhør.¹² Det påhviler påtalemyndigheten i politiet å sikre realitet til denne rettssikkerhetsgaranti. Som ledd i vår fagledelse ble det på påtalemøtet 25.–26. august 2021 holdt et foredrag om temaet, og hvor gjeldende rett ble søkt sammenfattet og operasjonalisert.

⁷ Jfr. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2013 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2013 – politiet og statsadvokatene* pkt. IV nr. 3 og brev av 8. november 2013 *Politiets og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker – oppfølging av regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2012–2014 – direktiver og anbefalinger* pkt. 2.

⁸ Jfr. Politidirektoratets direktiv *Retningslinjer for bruk av etterforskningsplan*.

⁹ Jfr. direktivet pkt. 7.

¹⁰ Jfr. riksadvokatens skriftserie 1/2020 *Statsadvokatenes kvalitetsundersøkelse 2020: Prioriterte voldtektssaker* s. 27.

¹¹ Jfr. direktivet pkt. 3.2.

¹² Jfr. HR-2020-2214-U avsnitt 11 og 14.

De normer som det her er redegjort for danner det naturlige kvalitative utgangspunkt for vurderingen av de saker som har vært gjenstand for herværende inspeksjon.

2. Utvalget

De saker som har vært gjenstand for inspeksjon gjelder mulige overtredelser av straffeloven §§ 291–293, samt straffeloven av 1902 § 192 første til tredje ledd.

Vi har gjennomgått ikke påtaleavgjorte saker eldre enn seks måneder per den 31. mars d.å. Dette representerer en forsiktig utvidelse i forhold til den tilsvarende inspeksjon i 2021, og som gjaldt saker eldre enn syv måneder. Felles for begge avgrensninger er imidlertid at det er tale om saker som har overskredet den tidligere gjeldende saksbehandlingsfrist på 130 dager.

Inspeksjonen har vært begrenset til å undersøke om fremdriften i sakene er tilfredsstillende, om etterforskningsplan er utarbeidet og benyttet aktivt, samt om siktedes rett til offentlig oppnevnt forsvarer under politiavhør er ivaretatt.

3. Gjennomgangen

Det var totalt syv saker som var eldre enn 6 måneder på det aktuelle tidspunkt.

Sak 11322068

Saken gjelder voldtekt til samleie som skal ha funnet sted på Lillehammer natt til søndag den 4. september 2011. Den ble opprinnelig henlagt, men etterforskningen ble senere gjenopptatt. Saken er fortsatt under etterforskning. Den etterforskes ved Lillehammer tjenesteenhet og har hatt samme påtalefaglige etterforskningsleder hele tiden.

Sakens prosesshistorie kan oppsummeres slik:

- 04.09.2011: Anmeldelse avgitt
- 15.02.2012: Sak oversendt påtaleansvarlig
- 17.07.2012: Sak avgjort med kode 017 (henlagt på grunn av mangel på bevis)
- 10.11.2021: DNA-treff – samsvar mellom siktede og sæd sikret fra fornærmedes munn
- 12.11.2021: Sak gjenopptatt
- 23.11.2021: Fremsatt begjæring om ransaking hos/av siktede
- 03.03.2022: Ransaket hos siktede. Siktede avhørt

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 22. november 2021.¹³ Om planen kan følgende sies:

- Det er utarbeidet fire hypoteser. Disse fremstår imidlertid som mindre presise og tilpasset den aktuelle sak.
- Aktuelle straffebud er ikke identifisert opp mot hypotesene.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevisstemaer) er ikke angitt.
- Det er lagt inn 14 aktiviteter (etterforskningsskritt). Disse etterlater imidlertid ikke inntrykk av at de tjener som verktøy for aktiv styring av etterforskningen:
 - Ingen aktiviteter er forsynt med frist for ferdigstilling.
 - Tre aktiviteter knytter seg til gjøremål i 2011 og er således en ren loggføring av hva som ble utført for over ti år siden.
 - Fire aktiviteter er ikke oppdatert med opplysning om at de aktuelle etterforskningsskritt er utført.
- Behov for ekstern dokumentasjon synes ivare tatt på en adekvat måte.
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

I og med at saken har vært etterforsket i to perioder – adskilt av en henleggelsesbeslutning og med nesten ti års mellomrom – må en vurdere de enkelte perioder isolert.

For så vidt angår den første periode bemerkes at det gikk to måneder fra anmeldelse ble avgitt til fornærmede ble avhørt. Deretter gikk det ytterligere to måneder før det ble tatt ett vitneavhør og enda en måned til åstedsrapport ble utarbeidet. Samlet tidsbruk fra forholdet ble avdekket til det ble truffet påtalevedtak var ti måneder. Det er ikke notoritet om årsaken til tidsbruken. Politi og påtalemyndighet var i 2011 bundet av det samme prioriteringsregime for seksuallovbrudd som i dag.¹⁴ Saksbehandlingstiden er således langt fra tilfredsstillende.

Når det gjelder den andre periode vises det til at det gikk tre og en halv måned fra saken ble gjenopptatt til det ble foretatt ransaking hos og avhør av siktede. Det er ikke notoritet hverken i BL eller Indicia om årsaken til tidsbruken. Ransakingsbeslutning fra retten forelå allerede den 25. november 2021, men ble altså ikke benyttet før drøye tre måneder senere. Vi stiller oss undrende til dette. Selv om det skulle foreligge et legitimt grunnlag for å avvende effektueringen – for eksempel et taktisk behov – antar vi at domstolen i dette konkrete tilfellet skulle ha blitt forelagt spørsmålet om ransaking på nytt når det var tale om en så vidt lang forsinkelse.

Siktede hadde forsvarer tilstede i politiavhøret. Det fremgår imidlertid ikke av saken hvorvidt vedkommende var offentlig oppnevnt. På grunn av sakens art og alvor hadde siktede åpenbart krav på offentlig oppnevnt forsvarer. Idet siktede faktisk hadde forsvarer tilstede er det imidlertid på det rene at avhøret uansett kan brukes som bevis.

¹³ Jfr. Pro Id 69913.

¹⁴ Jfr. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2011 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2011 – politiet og statsadvokatene* pkt. 4, jfr. rundskriv nr. 1/2010 *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i politiet – 2010* pkt. IV nr. 1.

Sak 15369871

Saken gjelder gjentatte voldtekter som skal ha funnet sted i tidsrommet fra september 2020 til desember s.å. Den ble initielt etterforsket av Trøndelag politidistrikt, men ble etter hvert oversendt Innlandet politidistrikt for overtagelse. Saken har etter overtagelsen blitt etterforsket ved Nord-Østerdal tjenesteenhet og har hatt til sammen tre forskjellige påtalefaglige etterforskningsledere (medregnet perioden hvor saken ble håndtert av Trøndelag politidistrikt). Den er blitt etterforsket parallelt med en sak vedrørende deling av nakenbilder av samme fornærmet. Saken lå til påtalebehandling da inspeksjonen ble påbegynt, men ble påtaleavgjort underveis i inspeksjonen. Saken vedrørende deling av nakenbilder er fortsatt under etterforskning. Det vites ikke hvorfor voldtektssaken ble påtaleavgjort separat.

Sakens prosesshistorie kan oppsummeres slik:

- 22.02.2021: Anmeldelse avgitt
- 15.11.2021: Sak oversendt Innlandet politidistrikt for overtagelse
- 21.01.2022: Siktete avhørt
- 14.02.2022: Sak ekspedert fra etterforskningsinstansen som ferdig etterforsket
- 31.03.2022: Sak avgjort med kode 058 (henlagt etter bevisets stilling)

Etterforskningsplan er ikke opprettet. Det foreligger ikke notoritet i BL om hvem som besluttet at etterforskningsplan ikke skulle utferdiges og på hvilket tidspunkt avgjørelsen ble truffet. Påtaleansvarlig ble forespurt om dette ved inspeksjonens oppstart. Basert på opplysninger som hun gav kan det synes som at det beror på en kommunikasjonssvikt at etterforskningsplan ikke er blitt utarbeidet.

Det er foretatt fem vitneavhør (i voldtektssaken). Videre er det utført undersøkelse av digitale spor. For øvrig synes etterforskningen hovedsakelig å ha bestått i å forsøke å få gjennomført politiavhør av siktede. Begge politidistrikter har gjort en rekke forsøk på dette, hvilket det foreligger god notoritet om. Vi antar imidlertid at politiet kunne ha bestrebet seg ytterligere på å få en rask avklaring på spørsmålet om hvorvidt siktede ønsket å avgi forklaring og dermed forkortet den samlede saksbehandlingstid.

Allerede samme dag som anmeldelse ble avgitt ble det utferdiget siktelse og sendt begjæring til tingretten om oppnevning av forsvarer. Dette er meget positivt. Til tross for dette ble imidlertid siktede den 16. september 2021 forsøkt avhørt om voldtektssiktelsen ved Nord-Østerdal tjenesteenhet (som ledd i bistand til Trøndelag politidistrikt) uten forsvarer tilstede. Den 21. januar d.å. ble derimot siktede avhørt ved Røros politistasjon (som ledd i bistand til Innlandet politidistrikt) med forsvarer tilstede.

Sak 15410888

Saken gjelder voldtekt som skal ha funnet sted i Brumunddal fredag den 16. april 2021. Den er fortsatt under etterforskning. Saken etterforskes ved Ringsaker tjenesteenhet og har hatt

tre forskjellige påtalefaglige etterforskningsledere. P.t. har ingen status som mistenkt eller siktet. Parallelt med voldtektssaken etterforskes fornærmede for uriktig forklaring vedrørende den samme hendelse (sak 15415687).

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 20. april 2021.¹⁵ Om planen kan følgende sies:

- Det er utarbeidet syv hypoteser. Disse fremstår adekvate.
- Aktuelle straffebud er identifisert opp mot hypotesene.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevistemaer) er angitt.
- Det er lagt inn 21 aktiviteter (etterforskningskritt). Disse etterlater imidlertid ikke inntrykk av at de tjener som verktøy for aktiv styring av etterforskningen:
 - Ingen aktiviteter er forsynt med frist for ferdigstilling.
 - Det er fire aktiviteter fra april 2021 og tre fra juni s.å. som fortsatt er angitt å ha status «Under arbeid» – etter nesten ett års etterforskning.
- Behov for ekstern dokumentasjon synes ivare tatt på en adekvat måte.
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

Etterforskning i voldtektssaken ble iverksatt den 16. april 2021. Den 22. s.m. ble fornærmede anmeldt for uriktig avklaring. I voldtektssaken er det foretatt tre fornærmetavhør og fem vitneavhør. Det siste avhøret ble tatt medio mai s.å. I saken om uriktig forklaring er det foretatt to avhør av fornærmede (som siktet) – det siste medio juni s.å.

Saksbehandlingstiden er ikke akseptabel.

Sak 15412492

Saken gjelder voldtekt til samleie som skal ha funnet sted på Stange natt til onsdag den 3. mars 2021. Saken er fortsatt under etterforskning. Den etterforskes ved Hamar tjenesteenhet og har hatt to forskjellige påtalefaglige etterforskningsledere.

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 27. august 2021.¹⁶ Om planen kan følgende sies:

- Det er utarbeidet to hypoteser. Disse kan ikke sees å være til særlig nytte.
- Aktuelle straffebud er identifisert opp mot hypotesene. Dog burde det ha blitt konkretisert hvilke deler av bestemmelsene som var relevante.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevistemaer) er angitt.
- Det er ikke lagt inn noen aktiviteter (etterforskningskritt).
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.

¹⁵ Jfr. Pro Id 63389.

¹⁶ Jfr. Pro Id 66793.

- Behov for ekstern dokumentasjon er kun nevnt i en beslutningslogg og er ikke ivarettatt på annen måte i etterforskningsplanen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

Anmeldelse ble inngitt den 20. april 2021. Ultimo juni s.å. ble det tatt ett vitneavhør, og primo juli s.å. ble det innhentet noen helseopplysninger. Deretter ble saken liggende ubehandlet frem til mistenkte ble avhørt medio januar d.å. Det ble noen dager senere tatt ett vitneavhør. Siden den tid synes saken på nytt å ha blitt liggende ubehandlet. Således har saken hatt en samlet liggetid på åtte måneder. Det er ikke notoritet hverken i BL eller Indicia om årsaken til tidsbruken.

Saksbehandlingstiden er ikke akseptabel.

Mistenkte hadde ikke forsvarer tilstede i politiavhøret. Før avhøret startet fikk han imidlertid navnet på en advokat som han rådførte seg med. Vedkommende ble senere oppnevnt som forsvarer av tingretten. På grunn av sakens art og alvor hadde mistenkte åpenbart hatt krav på offentlig oppnevnt forsvarer dersom han var siktet (hvilket han ikke var). Det kan derfor reises spørsmål om politiet burde ha siktet ham og sørget for at han fikk oppnevnt forsvarer som kunne være tilstede i politiavhøret.

Sak 15475692

Saken gjelder voldtekt til samleie som skal ha funnet sted på Nes i Ringsaker natt til onsdag den 13. juni 2021. Saken er fortsatt under etterforskning. Den etterforskes ved Hamar tjenesteenhet har hatt to forskjellige påtalefaglige etterforskningsledere.

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 5. juli 2021.¹⁷ Om planen kan følgende sies:

- Det er ikke utarbeidet noen hypoteser.
- Aktuelle straffebud er ikke identifisert.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevisemaer) er ikke angitt.
- Det er ikke lagt inn noen aktiviteter (etterforskningsskritt).
- Behov for ekstern dokumentasjon fremgår ikke.
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

Anmeldelse ble avgitt den 1. juli 2021. Siktete ble avhørt dagen etter, og det var for øvrig adekvat fremdrift den første måneden. Siden den tid er saken imidlertid blitt liggende ubehandlet.

¹⁷ Jfr. Pro Id 65898.

Saksbehandlingstiden er ikke akseptabel.

Siktede hadde forsvarer tilstede i politiavhøret. Det fremgår imidlertid ikke av saken hvorvidt vedkommende var offentlig oppnevnt. På grunn av sakens art og alvor hadde siktede åpenbart hatt krav på offentlig oppnevnt forsvarer dersom han var siktet da avhøret ble foretatt (hvilket han ikke var). Det kan derfor reises spørsmål om politiet burde ha siktet ham og sørget for at han fikk oppnevnt forsvarer. Idet siktede faktisk hadde forsvarer tilstede er det imidlertid på det rene at avhøret uansett kan brukes som bevis.

Sak 15494411

Saken gjelder voldtekt til samleie som skal ha funnet sted i 2019, formentlig i Vågå. Saken er fortsatt under etterforskning. Den etterforskes ved Nord-Gudbrandsdal tjenesteenhet og har hatt samme påtalefaglige etterforskningsleder hele tiden.

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 26. juli 2021.¹⁸ Om planen kan følgende sies:

- Det er utarbeidet åtte hypoteser. Disse fremstår adekvate.
- Aktuelle straffebud er ikke identifisert opp mot hypotesene.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevistemaer) er ikke angitt.
- Det er ikke lagt inn noen aktiviteter (etterforskningsskritt).
- Behov for ekstern dokumentasjon fremgår ikke.
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

Anmeldelse ble inngitt den 23. juli 2021. Saken synes å ha hatt adekvat fremdrift i august og oktober s.å., samt i januar d.å.; for øvrig har det vært liten etterforskningsaktivitet. Medio januar d.å. ble det besluttet å gjennomføre en foreløpig rettspsykiatrisk undersøkelse. Politiet synes fra dette tidspunkt å ha avventet resultatet av denne, hvilket er forståelig. Erklæringen forelå ultimo mars s.å. Den sakkyndige anbefalte fullstendig rettspsykiatrisk undersøkelse.

Saksbehandlingstiden er ikke tilfredsstillende.

Den 18. august 2021 ble siktede pågrepet og forsøkt avhørt uten forsvarer tilstede. Han benyttet seg imidlertid av sin rett til å nekte å avgi politiforklaring. Den 24. s.m. ble han avhørt med forsvarer som deltok per telefon. Det fremgår ikke av saken hvorvidt vedkommende var offentlig oppnevnt. På grunn av sakens art og alvor hadde siktede åpenbart krav på offentlig oppnevnt forsvarer. Idet siktede faktisk hadde forsvarer tilgjengelig ved det aktuelle avhøret er det imidlertid på det rene at avhøret uansett kan brukes som bevis. Den 13. oktober s.å. avgav siktede – etter eget ønske – ny politiforklaring uten forsvarer tilstede.

¹⁸ Jfr. Pro Id 66330.

Det fremgår ikke av BL eller Indicia hvorledes den påtalefaglige etterforskningsleder vurderte spørsmålet om avkall på retten til offentlig oppnevnt forsvarer.

Sak 15552258

Saken gjelder gjentatte voldtekter begått mot egen datter i Hov i Søndre Land i 2007. Anmeldelse ble mottatt i Sør-Øst politidistrikt, og saken ble etter hvert oversendt Innlandet politidistrikt for overtagelse. Den etterforskes nå ved Gjøvik tjenesteenhet og har hatt samme påtalefaglige etterforskningsleder hele tiden.

Indicia-prosjekt med etterforskningsplan ble opprettet den 16. februar 2022.¹⁹ Om planen kan følgende sies:

- Det er utarbeidet fire hypoteser. Disse kunne med fordel ha vært mer detaljerte.
- Aktuelle straffebud er ikke identifisert opp mot hypotesene.
- Informasjonsbehov (om sentrale bevisemaer) er angitt.
- Det er ikke lagt inn noen aktiviteter (etterforskningskritt). I beslutningsloggen er imidlertid noen etterforskningskritt omtalt, herunder innhenting av ekstern dokumentasjon.
- Det er ikke angitt noen frist for slutføring av etterforskningen.
- Det er ikke angitt hvem som overtar ansvaret for saken ved eventuelt lengre fravær hos påtale- og/eller politifaglige etterforskningsledere.

Anmeldelse ble inngitt den 29. september 2021. Det ble ikke foretatt etterforskning før saken den 7. desember s.å. ble oversendt Innlandet politidistrikt for overtagelse. Saken ble liggende ubehandlet frem til det den 29. mars d.å. ble sendt anmodning om utlevering av opplysninger fra helsevesenet og barneverntjenesten. Av beslutningslogg i Indicia fremgår at det den 18. s.m. ble besluttet å avvente ytterligere avhør av fornærmedes nærmeste familie fordi fornærmedes stefar nettopp hadde gått bort. Vi har en viss forståelse for beslutningen, men den kan ikke forklare inaktiviteten i saken frem til tidspunktet hvor beslutningen ble tatt.

Saksbehandlingstiden er ikke akseptabel.

4. Oppsummering av funn

I rapporten herfra vedrørende den tilsvarende inspeksjon som ble foretatt i 2021 ble det påpekt følgende:²⁰

«Et gjennomgående problem i sakene som har brutt fristen på 130 dager, synes å være at det ikke er lagt en plan og strategi for etterforskningen. Det er lite eller ingen notoritet knyttet til valgene

¹⁹ Jfr. Pro Id 73232.

²⁰ Jfr. brev herfra av 6. april 2021 pkt. 4.

som er foretatt av etterforsker og påtaleansvarlig hva gjelder fremdriften i saken. Enkeltvis kan det finnes loggføringer i Indicia som beskriver valg og fremgangsmåte, men dette er helt unntaksvis. Faller man tilbake på BL og når det enkelte etterforskningskritt, herunder avhør, er foretatt, har flere av sakene en liggetid som gjør at fristen brytes. Dette er ikke ensbetydende med fravær av plan for etterforskningen og styringen av saken, men uten opplysninger om de valg og beslutninger som er foretatt, er det ikke mulig å undersøke årsaken. Eksempelvis kan samhandlingen mellom påtale og etterforskning ha skjedd på e post, som ikke er lagt inn i saken, eller muntlig.

[...]

Statsadvokaten mener at dersom etterforskningsplaner hadde vært brukt som tiltenkt, og som beskrevet av riksadvokaten, kunne dette ha bidratt til at flere saker ble avgjort innen fristen.

Videre ville det på en god måte sikret notoritet dersom saksbehandlingstiden ble brutt. Når det går to måneder før en mistenkt i en voldtektssak blir avhørt, uten at det er gjennomført annen etterforskning, kan dette tyde på en svikt i den innledende fasen av saken.

En anmoder derfor politidistriktet å gjennomgå sine interne rutiner, ikke for opprettelse av prosjekt i Indicia, men bruken av prosjektet som et 'dynamisk og aktivt dokument' gjennom etterforskningen.

Som det er gjentatt under kommentarene til den enkelte sak, tilfredsstillers ikke prosjektene i Indicia kravene til etterforskningsplan.

Det nevnes at tilsvarende mangler ved bruk av etterforskningsplan er påvist og presisert i statsadvokatens tidligere begrensede gjennomganger av restanser hos politiet, senest 9.11.2020 og 10.11.2020. Av førstnevnte hitsettes:

'Det forutsettes at politidistriktet iverksetter konkrete tiltak og sørger for at riksadvokatens direktiv om bruk av etterforskningsplan etterlevs.'

Tilsvarende funn ble gjort ved Statsadvokatens kvalitetsundersøkelse i 2020, og er beskrevet under punkt 4.6 i undersøkelsen.»

Dessverre er det ingen bedring å spore i forhold til fjorårets funn – hverken hva gjelder fremdrift i sakene eller aktiv bruk av etterforskningsplan. De siterte synspunkter har derfor også gyldighet for situasjonen i dag.

Som nevnt skal det i voldtektssaker tilstrebes kort saksbehandlingstid, og unødvendig liggetid og avbrudd i saksbehandlingen skal unngås. I seks av de syv sakene er det påvist unødvendig liggetid/avbrudd, mens saksbehandlingstiden i den siste saken er blitt unødvendig lang. Aktiv bruk av etterforskningsplan kan ikke sees å ha forekommet i noen av sakene.

Det synes heller ikke å foreligge tilfredsstillende rutiner for sikring av retten til offentlig oppnevnt forsvarer under politiavhør. Tvert imot bærer de gjennomgåtte saker preg av at det er noe tilfeldig hvorvidt forsvarer har deltatt i avhørene.

Under henvisning til riksadvokatens rundskriv nr. 3/2020 pkt. 5 bokstav d bes politidistriktet om innen den 1. juni d.å. å redegjøre for hvilke tiltak en vil iverksette for å sikre

tilfredsstillende fremdrift, aktiv bruk av etterforskningsplan og ivaretagelse av retten til offentlig oppnevnt forsvarer i voldtektssaker.

Funnene vil bli fulgt opp overfor politidistriktets ledelse i nivå 1- og nivå 2-møter, samt i vårt årlige møte med Avsnitt for seksuelle overgrep og vold mot barn.

Iris Øsp Lydsdottir Storås
kst. førstestatsadvokat

Johan Petter Bærland
kst. statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Riksadvokaten
Politidirektoratet